National Library
of Sweden

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

A.

L. o. u.
o

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1931:9
JUSTITIEDEPARTEMENTET

LAGBEREDNINGENS FÖRSLAG ANGÅENDE VISSA INTERNATIONELLA RÄTTSFÖRHÅLLANDEN

III.

FÖRSLAG

TILL

KONVENTION

MELLAN

SVERIGE, DANMARK, FINLAND, ISLAND OCH NORGE OM ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET AV DOMAR, M. M.

STOCKHOLM
1931

Statens offentliga utredningar 1931

Kronologisk förteckning

1. Sammandrag av yttranden över 1927 års prästlöneregleringssakkunnigas betänkande rörande nya grunder för lagstiftningen om prästerskapets avlöning och förvaltningen av den därtill anslagna egendomen. Idun. 622 s. **E.**
2. Utredning och förslag rörande läroböcker vid de allmänna läroverken och med dem jämförliga läroanstalter. Norstedt. 131 s. **E.**
3. Betänkande med förslag angående arbetslöshetens motverkande genom beredskapsarbeten. Norstedt. 81 s. **S.**
4. Utredning och förslag av frågorna om ytterligare inskränkningar i den nuvarande folkskoleseminarieorganisationen samt om statens övertagande av de utav landstingen och vissa städer upprätthållna småskoleseminarierna m. m. Norstedt. (2), 215 s. **E.**
5. Utlåtande angående utförselbevissystemets verkningar m. m. Marcus. 25 s. **Jo.**
6. Jordbruksutredningens betänkanden. 4. Betänkande angående åtgärder för fjäderfäskötselns främjande. Beckman. vj, 109 s. **Jo.**
7. Jordbruksutredningens betänkanden. 5. Statistisk översikt över det svenska jordbrukets utveckling och läge. Av E. Höijer. Marcus. 74 s. **Jo.**
8. Ny värmeledning samt elektrisk belysningsanläggning i Nationalmuseibyggnaden i Stockholm. Stat. Repr.-anst. 43 s. **K.**
9. Lagberedningens förslag ang. vissa internationella rättsförhållanden. 3. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om erkännande och verkställighet av domar, m. m. Norstedt. 38 s. **Ju.**

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1931: 9
JUSTITIEDEPARTEMENTET

LAGBEREDNINGENS FÖRSLAG ANGÅENDE VISSA INTERNATIONELLA RÄTTSFÖRHÅLLANDEN

III.

FÖRSLAG

TILL

KONVENTION

MELLAN

SVERIGE, DANMARK, FINLAND, ISLAND OCH NORGE OM ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET AV DOMAR, M. M.

STOCKHOLM 1931
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
311543

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

TILL KONUNGEN.

Den 13 september 1929 har Eders Kungl. Maj:t funnit gott att antaga en av danska regeringen gjord inbjudan att deltaga i förhandlingar med danska, finska, isländska och norska regeringarna om avslutande av en konvention angående ömsesidig verkställighet av domar.

Förhandlingar i ämnet hava sedermera ägt rum i Köpenhamn under tiden den 30 oktober—den 9 november 1929, i Stockholm den 28 april—den 10 maj 1930 och i Oslo den 26 januari—den 7 februari 1931. Under mötena i Köpenhamn och Oslo hava jämlikt Eders Kungl. Maj:ts bemyndigande förhandlingar förts jämväl rörande vissa andra frågor.

Från svensk sida hava, enligt Eders Kungl. Maj:ts förordnande, i förhandlingarna deltagit, vid samtliga mötena, undertecknade Marks von Würtemberg och Ekeberg samt, vid mötet i Oslo, undertecknad Lind. De övriga ländernas delegerade hava varit, för Danmark professorerna vid Köpenhamns universitet V. Bentzon och H. Munch-Petersen, nationalbankdirektören F. Schrøder och departementschefen i justitsministeriet A. Svendsen med sekreteraren i justitsministeriet J. Faurholt såsom sekreterare, för Finland ordföranden i finska lagberedningens första avdelning, förvaltningsrådet F. Grönvall, för Island kommittered J. Krabbe samt för Norge höiesterettsdommerne E. Alten och S. Grette.

Såsom resultat av förhandlingarna föreligger ett av de delegerade uppgjort förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om erkännande och verkställighet av domar, vilket förslag, jämte av de svenska delegerade utarbetade motiv, härmed till Eders Kungl. Maj:t avlämnas.

Tillika överlämnas ett av motiv åtföljt förslag till lag om erkännande och verkställighet av dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Underdånigst

E. MARKS VON WÜRTEMBERG. BIRGER EKEBERG.

ERIK LIND.

Stockholm den 4 maj 1931.

FÖRSLAG.

†1—301543

Svensk text.

Förslag
till
Konvention mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om erkännande och verkställighet av domar.

Artikel 1.

Lagakraftägande dom, som i en av de fördragsslutande staterna givits i tvistemål eller i brottmål meddelats angående skadestånd, vare gällande jämväl i de övriga staterna.

Med dom förstås domstols beslut som innebär avgörande av huvudsaken.

Tredskodom som meddelats i Finland eller Sverige anses ej såsom lagakraftägande förrän tid till återvinning gått till ända.

Artikel 2.

Lika med lagakraftägande dom anses i denna konvention:

1. utslag varigenom överexekutor i Finland eller Sverige efter lagsökning ålagt någon betalningsskyldighet och för vilket tiden för besvärs anförande gått till ända;

Dansk Tekst.

Udkast
til
Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om Anerkendelse og Fuldbyrdelse af Domme.

Artikel 1.

Retskraftige Domme, som i en af de kontraherende Stater er afsagt i borgerlige Sager, skal have bindende Virkning ogsaa i de andre Stater. Det samme gælder Domme i Straffesager, forsaavidt angaar Erstatning eller Oprejsning for skadegørende Handlinger.

Ved Dom forstaas Rettens Afgørelse af det Krav eller Retsforhold, som udgør Sagens Genstand.

En Dom, som i Finland eller Sverige er afsagt over en sagsøgt som er udeblevet paa første Tægtedag *(tredskodom)*, anses ikke for retskraftig, før Fristen for ny Prøvning ved samme Ret *(återvinning)* er udløbet.

Artikel 2.

Lige med retskraftige Domme stilles i denne Konvention:

1. Afgørelser, hvorved Overeksekutor i Finland eller Sverige i Sager, hvor Kravet grunder sig paa Gældsbrev eller andet skriftligt Bevis *(lagsökningsmål)*, har paalagt Betalingspligt, naar Fristen for Anke *(besvär)* over Afgørelsen er udløbet;

Norsk tekst.

Utkast
til
konvensjon mellem Norge, Danmark, Finnland, Island og Sverige om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer.

Artikkel 1.

Rettskraftige dommer som i en av de kontraherende stater er avsagt i borgerlige saker, skal ha bindende virkning også i de andre stater. Det samme gjelder dommer i straffesaker forsåvidt de angår erstatning eller opreisning for skadegjørende handlinger.

Ved dom forståes rettens avgjørelse av det krav eller rettsforhold som er sakens gjenstand.

En dom som i Finnland eller Sverige er avsagt mot en saksøkt som er uteblitt fra første rettsmøte *(tredskodom)*, ansees ikke for rettskraftig før fristen for ny prøvning ved samme rètt *(återvinning)* er utløpet.

Artikkel 2.

Like med rettskraftige dommer regnes i denne konvensjon:

1. avgjørelser hvorved overeksekutor i Finnland eller Sverige i saker hvor kravet grunner sig på gjeldsbrev eller annet skriftlig bevis *(lagsökningsmål)*, har pålagt betalingsplikt, når fristen for anke *(besvär)* over avgjørelsen er utløpet;

Svensk text.

2. förlikning som ingåtts inför förlikningskommission eller domstol; samt

3. lagakraftägande beslut som i tvistemål, i domen eller under rättegången, meddelats angående ersättning för rättegångskostnad eller gottgörelse till vittne eller sakkunnig.

Artikel 3.

Uteblivelsesdom, som i Danmark, Island eller Norge blivit i första instans given mot svaranden, så ock tredskodom eller annan i Finland eller Sverige i första instans mot utebliven svarande given dom, vare ej i annan av staterna gällande, med mindre:

1. svaranden, vid målets anhängiggörande genom stämning, lagsökning eller inkallelse till förlikningskommission, hade hemvist eller anmäld firma i den stat där domen gavs, eller styrelse, som hade att företräda svaranden, då ägde sitt säte därstädes, eller delgivningen skett med ombud, som svaranden enligt lag var pliktig att hava i den staten; eller

2. bindande överenskommelse var träffad om målets upptagande av den domstol där domen gavs; eller

3. domen angår skadestånd för gärning som begåtts i den stat där domen gavs, och svaranden under vistelse därstädes personligen fått del av stämningen.

Vad nu är sagt gälle ock i fråga om dom som i någon av staterna blivit av högre rätt meddelad mot svarande, som uteblivit såväl där som i första instans.

Dansk Tekst.

2. Forlig, der er indgaaet for en Forligskommision eller en Ret;

3. retskraftige Afgørelser, som i borgerlige Sager, enten i Dommen eller særskilt, er truffet om Erstatning for Sagsomkostninger eller om Godtgørelse til Vidner eller sagkyndige.

Artikel 3.

Udeblivelsesdom, som i Danmark, Island eller Norge er afsagt i første Instans over sagsøgte, og *tredskodom* eller anden Dom, som i Finland eller Sverige er afsagt i første Instans over en udebleven sagsøgt, skal ikke have bindende Virkning i de andre Stater, medmindre:

1. sagsøgte, da Stævningen, Forligsindkaldelsen eller Indkaldelsen til Overeksekutor blev forkyndt, havde Bopæl eller anmeldt Firma i den Stat, hvor Dommen er afsagt, eller Bestyrelsen, som repræsenterede sagsøgte, havde Sæde i denne Stat, eller Forkyndelsen er sket for en Repræsentant, som sagsøgte efter Loven var forpligtet til at have i denne Stat; eller

2. der var truffet bindende Aftale om Sagens Behandling ved den Ret, som har afsagt Dommen; eller

3. Dommen angaar Erstatning eller Oprejsning for en skadegørende Handling, som er begaaet i den Stat, hvor Dommen er afsagt, og Stævningen er forkyndt for sagsøgte personlig under Ophold i denne Stat.

De samme Regler gælder om Udeblivelsesdom, der i Ankeinstansen er afsagt over sagsøgte, forsaavidt Dommen i første Instans ligeledes var en Udeblivelsesdom.

Norsk tekst.

2. forlik som er inngått for en forlikskommisjon eller en domstol;

3. rettskraftige avgjørelser som i borgerlige saker, enten i dommen eller særskilt, er truffet om erstatning for saksomkostninger eller om godtgjørelse til vidner eller sakkyndige.

Artikkel 3.

En uteblivelsesdom som i Danmark, Island eller Norge er avsagt i første instans mot saksøkte og en *tredskodom* eller annen dom som i Finnland eller Sverige er avsagt i første instans mot en uteblitt saksøkt, skal ikke ha bindende virkning i de andre stater undtagen i følgende tilfelle:

1. når saksøkte da stevningen, forliksinnkallelsen eller innkallelsen til overeksekutor blev forkynt, hadde bopel eller anmeldt firma i den stat hvor dommen er avsagt, eller det styre som representerte saksøkte hadde sete i denne stat, eller forkynnelsen er foregått for en stedfortreder som saksøkte efter loven var forpliktet til å ha i denne stat;

2. når bindende avtale var truffet om behandling av saken ved den rett som har avsagt dommen;

3. når dommen gjelder erstatning eller opreisning for en skadegjørende handling som er foretatt i den stat hvor dommen er avsagt, og stevningen er forkynt for saksøkte personlig under ophold i denne stat.

De samme regler gjelder om uteblivelsesdommer som i ankeinstansene er avsagt mot saksøkte, når dommen også i første instans var en uteblivelsesdom.

Svensk text.

Artikel 4.

Beslut eller förlikning, som enligt artiklarna 1—3 äger giltighet utanför den stat där beslutet gavs eller förlikningen ingicks, och varå verkställighet kan vinnas i den staten, skall på begäran verkställas i annan fördragsslutande stat.

Artikel 5.

Ansökan om verkställighet göres:
i Danmark och Island hos fogden;
i Finland och Sverige hos överexekutor; samt
i Norge hos namsretten.

Artikel 6.

Vid ansökan om verkställighet av beslut skall fogas:

1. beslutet i huvudskrift eller av vederbörande myndighet styrkt avskrift;

2. bevis att beslutet äger laga kraft och är av sådan beskaffenhet som sägs i artikel 1 eller 2, samt att verkställighet kan ske i den stat där beslutet gavs; samt

3. där fråga är om dom som avses i artikel 3, bevis som utmärker att domen enligt nämnda artikel är gällande.

Sökes verkställighet av förlikning, skall vid ansökningen fogas av vederbörande myndighet styrkt avskrift av förlikningen, ävensom bevis att förlikningen är ingången inför förlikningskommission eller domstol och kan verkställas i den stat där den träffats.

Handling som är avfattad på finska eller isländska språket skall vara åtföljd av styrkt översättning till danska, norska eller svenska språket.

Dansk Tekst.

Artikel 4.

Afgørelser og Forlig, som efter Artiklerne 1—3 har bindende Virkning udenfor den Stat, hvor Afgørelsen er truffet eller Forliget indgaaet, og som kan fuldbyrdes i denne Stat, kan kræves fuldbyrdet i de andre Stater.

Artikel 5.

Begæring om Fuldbyrdelse rettes:
i Danmark og Island til Fogden,
i Finland og Sverige til Overeksekutor,
i Norge til Namsretten.

Artikel 6.

Begæring om Fuldbyrdelse af en Afgørelse skal være ledsaget af:

1. Afgørelsen i Original eller af vedkommende Myndighed bekræftet Udskrift;

2. Bevidnelse om, at Afgørelsen er af den i Artiklerne 1 eller 2 nævnte Art, og at den er retskraftig og kan fuldbyrdes i den Stat, hvor den er truffet;

3. ved Dom af den i Artikel 3 omhandlede Art, Bevidnelse, hvoraf fremgaar, at Dommen har Virkning efter nævnte Artikel.

Begæring om Fuldbyrdelse af et Forlig skal være ledsaget af Forliget i en af vedkommende Myndighed bekræftet Udskrift og af Bevidnelse om, at Forliget er indgaaet for en Forligskommission eller en Ret og kan fuldbyrdes i den Stat, hvor det er indgaaet.

Skriftstykker, som er affattet paa Finsk eller Islandsk, skal være ledsaget af bekræftet Oversættelse til Dansk, Norsk eller Svensk.

Norsk tekst.

Artikkel 4.

Avgjørelser og forlik som efter artiklene 1—3 har bindende virkning utenfor den stat hvor avgjørelsen er truffet eller forliket sluttet, og som kan fullbyrdes i denne stat, kan kreves fullbyrdet i de andre stater.

Artikkel 5.

Begjæring om fullbyrdelse rettes:
i Danmark og Island til fogden;
i Finnland og Sverige till overeksekutor;
i Norge til namsretten.

Artikkel 6.

Begjæring om fullbyrdelse av en avgjørelse skal være ledsaget av:

1. avgjørelsen i original eller i utskrift bekreftet av vedkommende myndighet;

2. bevidnelse om at avgjørelsen er av den art som er nevnt i artikkel 1 eller 2, og at den er rettskraftig og kan fullbyrdes i den stat hvor den er truffet;

3. når det gjelder en dom som nevnt i artikkel 3, bevidnelse som viser at dommen har virkning efter denne artikkel.

Begjæring om fullbyrdelse av et forlik skal være ledsaget av forliket i utskrift, bekreftet av vedkommende myndighet, og bevidnelse om at forliket er inngått for en forlikskommisjon eller en domstol og kan fullbyrdes i den stat hvor det er sluttet.

Skriftstykker som er avfattet på finsk eller islandsk, skal være ledsaget av en bekreftet oversettelse til dansk, norsk eller svensk.

Svensk text.

Artikel 7.

Bevis som i artikel 6 sägs utfärdas:
i Danmark, Finland och Island av justitieministeriet;
i Norge av justisdepartementet; samt
i Sverige av länsstyrelse.

Artikel 8.

Beslut huruvida verkställighet skall meddelas enligt denna konvention fattas utan motpartens hörande; dock må tillfälle till yttrande beredas honom, när särskilda skäl därtill äro.

Artikel 9.

Verkställighet sker i envar stat enligt där gällande lag; och skall förty vad beslutet eller förlikningen må innehålla om tvångsmedel ej vinna tillämpning.

Artikel 10.

Vad i denna konvention stadgas om giltighet av dom innebär ej ändring i artikel 22 i konventionen den 6 februari 1931 innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap och föranleder ej att dom i så beskaffat mål som där avses varder gällande i andra fall än i samma artikel omförmälas. Verkställighet av dom, som äger giltighet jämlikt nämnda artikel, må äga rum enligt artiklarna 4—9 i denna konvention.

Har i Danmark, Island eller Norge meddelats dom, som innefattar tillämpning av lagstiftningen om makars förmögenhetsförhållanden, skall denna konvention ej å domen tillämpas i Finland eller Sverige, såframt tvisten där skolat bedömas enligt landets äldre äktenskapslagstiftning.

Denna konvention gäller ej beslut eller förlikning angående familjerättslig underhållsplikt och medför ej ändring i konventionen den 10 februari 1931 angående indrivning av underhållsbidrag.

Ej heller innebär konventionen ändring i de föreskrifter som i andra konventioner äro givna om giltighet eller verkställighet av dom eller annat beslut.

Dansk Tekst.

Artikel 7.

De Bevidnelser, som nævnes i Artikel 6, udfærdiges:
i Danmark, Finland og Island af Justitsministeriet,
i Norge af Justisdepartementet
i Sverige af en Lensstyrelse.

Artikel 8.

Beslutning om, hvorvidt Fuldbyrdelse skal iværksættes i Henhold til denne Konvention, træffes, uden at Modparten høres. Dog kan der under særlige Omstændigheder gives ham Adgang til at udtale sig.

Artikel 9.

Fuldbyrdelsen iværksættes i hver Stat efter der gældende Lov uden Hensyn til, hvad Afgørelsen eller Forliget maatte indeholde om Tvangsmidler.

Artikel 10.

Bestemmelserne i denne Konvention om den bindende Virkning af Domme gør ingen Forandring i Artikel 22 i Konventionen af 6. Februar 1931 indeholdende internationalprivatretlige Bestemmelser om Ægteskab, Adoption og Værgemaal og medfører ikke, at der tillægges Afgørelsen af en Sag af saadan Art Gyldighed i andre Tilfælde end der bestemt. Fuldbyrdelse af judicielle Afgørelser, som har Gyldighed efter nævnte Artikel, kan kræves efter Artiklerne 4—9 i denne Konvention.

Er der i Danmark, Island eller Norge afsagt en Dom, som gør Anvendelse af Lovgivningen om Ægtefællers Formueforhold, skal denne Konvention ikke anvendes paa Dommen i Finland eller Sverige, saafremt Tvisten der

Norsk tekst.

Artikkel 7.

De bevidnelser som nevnes i artikkel 6, utferdiges:
i Danmark, Finnland og Island av Justitsministeriet;
i Norge av Justisdepartementet;
i Sverige av en länsstyrelse.

Artikkel 8.

Beslutning om hvorvidt fullbyrdelse skal iverksettes i henhold til denne konvensjon, treffes uten at motparten høres. Dog kan der under særlige omstendigheter gis ham adgang til å uttale sig.

Artikkel 9.

Fullbyrdelsen iverksettes i hver stat efter der gjeldende lov uten hensyn til hvad avgjørelsen eller forliket måtte inneholde om tvangsmidler.

Artikkel 10.

Bestemmelsene i denne konvensjon om den bindende virkning av dommer gjør ingen forandring i artikkel 22 i konvensjonen av 6 februar 1931, inneholdende internasjonal-privatrettslige bestemmelser om ekteskap, adopsjon og vergemål, og medfører ikke at avgjørelsen i en sak av sådan art tillegges gyldighet i andre tilfelle enn der bestemt. Fullbyrdelse av judicielle avgjørelser som har gyldighet efter nevnte artikkel, kan kreves efter artiklene 4—9 i denne konvensjon.

Er der i Danmark, Island eller Norge avsagt en dom som gjør anvendelse av lovgivningen om ektefellers formuesforhold, skal denne konvensjon ikke anvendes på dommen i Finnland eller Sverige såfremt tvisten der skulde

Artikel 11.

Denna konvention har ej avseende å beslut eller förlikning som gäller:

1. börd, rätt på grund av arv eller testamente, boutredning eller skifte efter död man eller ansvarighet för den dödes gäld, gäldenärs försättande i konkurs, inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs, andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet på grund av inträffad konkurs;

2. äganderätt eller annan rätt till fast egendom i främmande fördragsslutande stat eller skyldighet att träffa förfogande om dylik rätt eller påföljd av sådan skyldighets åsidosättande;

3. skatt eller annan avgift till stat eller kommun eller annan fråga av offentligrättslig art, ändå att saken behandlats i den för tvistemål stadgade ordning.

Å beslut som meddelats av särskild domstol för arbetstvister har konventionen ej avseende.

Artikel 12.

Konventionen medför ej förpliktelse att erkänna eller verkställa beslut eller förlikning, där detta uppenbarligen vore oförenligt med landets rättsordning.

Dansk Tekst.

skulde have været bedømt efter Landets ældre Ægteskabslovgivning.

Denne Konvention omfatter ikke Afgørelser og Forlig angaaende familieretlig Underholdspligt og gør ingen Forandring i Konventionen af 10. Februar 1931 angaaende Inddrivelse af Underholdsbidrag.

Ej heller gør Konventionen nogen Forandring i de Bestemmelser, som indeholdes i andre Konventioner om Gyldigheden eller Fuldbyrdelsen af Domme og andre Afgørelser.

Artikel 11.

Denne Konvention kommer ikke til Anvendelse paa Afgørelser og Forlig vedrørende:

1. Slægtskab, Arveret, Arvingers Ansvar for Gæld, Dødsboskifte, Konkursbehandling, Tvangsakkord udenfor Konkurs eller Afkræftelse i Tilfælde af Konkurs;

2. Ejendomsret eller anden Ret over fast Ejendom i en af de andre Stater, Forpligtelse til at træffe Dispositioner med Hensyn til saadanne Rettigheder eller Følgerne af Misligholdelse af Forpligtelsen;

3. Skatter eller Afgifter til Stat eller Kommune eller andre offentligretlige Forhold, selvom Afgørelsen maatte være truffet i de for borgerlige Sager gældende Former.

Paa Afgørelser, der er truffet af de særlige Domstole for Arbejdstvistigheder, finder Konventionen ikke Anvendelse.

Artikel 12.

Konventionen medfører ikke Forpligtelse til at anerkende eller fuldbyrde en Afgørelse eller et Forlig, naar dette

Norsk tekst.

ha vært bedømt efter landets eldre ekteskapslovgivning.

Denne konvensjon omfatter ikke avgjørelser og forlik om familierettslig underholdsplikt og gjør ingen forandring i konvensjonen av 10 februar 1931 angående inndrivning av underholdsbidrag.

Heller ikke gjør konvensjonen nogen forandring i de bestemmelser som inneholdes i andre konvensjoner om gyldigheten eller fullbyrdelsen av dommer og andre avgjørelser.

Artikkel 11.

Denne konvensjon kommer ikke til anvendelse på avgjørelser og forlik som gjelder:

1. slektskap, arverett, arvingers ansvar for gjeld, dødsboskifte, konkursbehandling, offentlig akkordforhandling eller omstøtelse eller tilsidesettelse av rettsstiftelser på grunn av konkurs;

2. eiendomsrett eller annen rett over fast eiendom i en av de andre stater, forpliktelse til å treffe nogen forføining med hensyn til sådanne rettigheter eller følgene av at forpliktelsen ikke opfylles;

3. skatter eller avgifter til stat eller kommune eller andre offentligrettslige forhold, selv om avgjørelsen er truffet i de former som gjelder for borgerlige saker.

På avgjørelser som er truffet av de særlige domstoler for arbeidstvister får konvensjonen ikke anvendelse.

Artikkel 12.

Konvensjonen medfører ikke forpliktelse til å anerkjenne eller fullbyrde en avgjørelse eller et forlik når dette åpen-

Svensk text.

Artikel 13.

Konventionen skall ej äga tillämpning å beslut som meddelats eller förlikning som ingåtts före konventionens ikraftträdande.

Artikel 14.

Konventionen skall ratificeras, och ratifikationshandlingarna skola deponeras i danska utrikesministeriets arkiv så snart ske kan.

Konventionen träder i kraft mellan de ratificerande staterna den 1 januari eller den 1 juli, som infaller näst efter det tre månader förflutit från det ratifikationshandlingarna för tre av staterna deponerats. I förhållande till stat som sedermera ratificerat träder konventionen i kraft den 1 januari eller den 1 juli, som infaller näst efter det tre månader förflutit från det ratifikationshandlingen för den staten deponerades.

Envar av staterna kan i förhållande till envar av de övriga uppsäga konventionen till upphörande från och med den 1 januari eller den 1 juli, som infaller näst efter ett år sedan uppsägningen skedde.

Dansk Tekst.

aabenbart vilde være uforeneligt med Landets Retsorden.

Artikel 13.

Konventionen kommer ikke til Anvendelse paa Afgørelser, som er truffet, eller Forlig, som er indgaaet før Konventionens Ikrafttræden.

Artikel 14.

Konventionen skal ratificeres, og Ratifikationsdokumenterne skal deponeres i det danske Udenrigsministeriums Arkiv, saa snart ske kan.

Konventionen træder i Kraft mellem de ratificerende Stater den 1. Januar eller den 1. Juli, der indtræder, naar tre Maaneder er forløbet, efter at mindst tre af Staterne har deponeret deres Ratifikationsdokumenter. I Forhold til senere ratificerende Stater træder Konventionen i Kraft den 1. Januar eller den 1. Juli, der indtræder, naar tre Maaneder er forløbet efter Deponeringen af Ratifikationsdokumentet.

Enhver af Staterne kan i Forhold til hver af de andre opsige Konventionen med en Frist af eet Aar til Ophør en 1. Januar eller en 1. Juli.

Norsk tekst.

bart vilde være uforenelig med landets rettsorden.

Artikkel 13.

Konvensjonen kommer ikke til anvendelse på avgjørelser som er truffet eller forlik som er sluttet før konvensjonens ikrafttreden.

Artikkel 14.

Konvensjonen skal ratificeres, og ratifikasjonsdokumentene skal deponeres i det danske Utenriksministeriums arkiv så snart skje kan.

Konvensjonen trer i kraft mellem de ratificerende stater den 1 januar eller den 1 juli som inntreffer når tre måneder er forløpet efterat minst tre av statene har deponert sine ratifikasjonsdokumenter. I forhold til senere ratificerende stater trer konvensjonen i kraft den 1 januar eller den 1 juli som inntreffer når tre måneder er forløpet fra deponeringen av ratifikasjonsdokumentet.

Enhver av statene kan i forhold til hver av de andre si op konvensjonen med en frist av ett år til ophør den påfølgende 1 januar eller 1 juli.

Förslag
till
Lag om erkännande och verkställighet av dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Lagakraftägande dom, som i Danmark, Finland, Island eller Norge givits i tvistemål eller i brottmål meddelats angående skadestånd, vare gällande jämväl här i riket.

Med dom förstås i denna lag domstols beslut som innebär avgörande av huvudsaken.

Tredskodom som meddelats i Finland anses ej såsom lagakraftägande förrän tid till återvinning gått till ända.

2 §.

Lika med lagakraftägande dom anses i denna lag:

1. utslag varigenom överexekutor i Finland efter lagsökning ålagt någon betalningsskyldighet och för vilket tiden för besvärs anförande gått till ända;

2. förlikning som ingåtts inför förlikningskommission eller domstol; samt

3. lagakraftägande beslut som i tvistemål, i domen eller under rättegången, meddelats angående ersättning för rättegångskostnad eller gottgörelse till vittne eller sakkunnig.

3 §.

Dom som på grund av svarandens utevaro mot honom givits av domstol i första instans i Danmark, Island eller Norge, så ock tredskodom eller annan dom som blivit av underrätt eller överexekutor i Finland given mot svarande som ej avgivit svaromål, vare ej gällande, med mindre:

1. svaranden, vid målets anhängiggörande genom stämning, lagsökning eller inkallelse till förlikningskommission, hade hemvist eller anmäld firma i den stat där domen gavs, eller styrelse, som hade att företräda svaranden, då ägde sitt säte därstädes, eller delgivningen skett med ombud, som svaranden enligt lag var pliktig att hava i den staten; eller

2. bindande överenskommelse var träffad om målets upptagande av den domstol där domen gavs; eller

3. domen angår skadestånd för gärning som begåtts i den stat där domen gavs, och svaranden under vistelse därstädes personligen fått del av stämningen.

Vad nu är sagt gälle ock i fråga om dom som i någon av förenämnda fyra stater blivit av högre rätt meddelad mot svarande, som uteblivit såväl där som i första instans.

4 §.

Beslut eller förlikning, som enligt 1—3 §§ äger giltighet här i riket och vårå verkställighet kan vinnas i den stat där beslutet gavs eller förlikningen ingicks, skall på begäran här verkställas.

5 §.

Ansökan om verkställighet göres hos överexekutor.

6 §.

Vid ansökan om verkställighet av beslut skall fogas:

1. beslutet i huvudskrift eller av vederbörande myndighet styrkt avskrift;

2. bevis att beslutet äger laga kraft och är av sådan beskaffenhet som sägs i 1 eller 2 §, samt att verkställighet kan ske i den stat där beslutet gavs; samt

3. där fråga är om dom som avsetts i 3 §, bevis som utmärker att domen enligt nämnda paragraf är gällande.

Sökes verkställighet av förlikning, skall vid ansökningen fogas av behörig myndighet styrkt avskrift av förlikningen, ävensom bevis att förlikningen är ingången inför förlikningskommissionen eller domstol och kan verkställas i den stat där den träffats.

Handling som är avfattad på finska eller isländska språket skall vara åtföljd av styrkt översättning till danska, norska eller svenska språket.

7 §.

Bevis som i 6 § sägs skall vara utfärdat:
i Danmark, Finland och Island av justitieministeriet; samt
i Norge av justisdepartementet.

8 §.

Överexekutor företage ansökningen till prövning utan motpartens hörande; dock må tillfälle till yttrande beredas honom, när särskilda skäl därtill äro.

9 §.

Varder ansökningen av överexekutor bifallen, gälle i avseende å verkställigheten vad om svensk domstols lagakraftägande dom är stadgat; och skall förty vad beslutet eller förlikningen må innehålla om tvångsmedel ej vinna tillämpning.

10 §.

Denna lag har ej avseende å:

1. dom i mål angående boskillnad, hemskillnad, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, adoptivförhållandes stiftande eller hävande, omyndighetsförklaring eller sådan förklarings hävande, eller å dom som, i samband med hemskillnad, äktenskapsskillnad eller äktenskaps återgång, givits om bodelning mellan makarna, skadestånd eller vårdnaden om barnen eller ock senare, i särskilt mål, givits i fråga som sist är sagd; dock att vad i 4—9 §§ stadgas om verkställighet skall äga tillämpning å domen, därest denna enligt vad särskilt är stadgat skall gälla här i riket;

2. dom som meddelats i Danmark, Island eller Norge och innefattar tillämpning av lagstiftningen om makars förmögenhetsförhållanden, såframt tvisten här i riket skolat bedömas enligt lagstiftning som gällde före nya giftermålsbalkens ikraftträdande;

3. beslut eller förlikning angående familjerättslig underhållsplikt;

4. beslut eller förlikning som gäller börd, rätt på grund av arv eller testamente, boutredning eller skifte efter död man eller ansvarighet för den dödes gäld, gäldenärs försättande i konkurs, inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs, andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet på grund av inträffad konkurs;

5. beslut eller förlikning i fråga om äganderätt eller annan rätt till fast egendom i annan stat än den där domen eller förlikningen tillkom eller om skyldighet att träffa förfogande om dylik rätt eller om påföljd av sådan skyldighets åsidosättande;

6. beslut rörande skatt eller annan avgift till stat eller kommun eller annan fråga av offentligrättslig art, ändå att saken behandlats i den för tvistemål stadgade ordning.

Å beslut som meddelats av särskild domstol för arbetstvister har denna lag ej avseende.

11 §.

Denna lag medför ej förpliktelse att erkänna eller verkställa beslut eller förlikning, där detta uppenbarligen vore oförenligt med rättsordningen här i riket.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer, men skall ej äga tillämpning å beslut som meddelats eller förlikning som ingåtts före nämnda dag.

Genom denna lag upphäves förordningen den 15 juni 1861 om verkställighet i Sverige av domar och utslag, meddelade av domstol i konungariket Danmark; dock att nämnda förordning fortfarande skall äga tillämpning å beslut som meddelats eller förlikning som ingåtts före lagens ikraftträdande. I vad eljest är stadgat om giltighet eller verkställighet i vissa fall av utländsk domstols beslut göres ej ändring genom denna lag.

MOTIV.

Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland Island och Norge om erkännande och verkställighet av domar.

I fråga om den verkan, som bör tillerkännas en i främmande stat meddelad civildom, intaga de särskilda rättssystemen olika ståndpunkter.

Stater finnas, där lagen i princip hävdar, att en utländsk dom gäller och skall verkställas, samt allenast fastslår vissa undantag från principen. På en inländsk domstol av högre ordning ankommer enligt dessa staters lagstiftning att pröva, huruvida sådant undantagsfall föreligger, och att, om så ej är förhållandet, meddela beslut om verkställighet (exekvatur).

Vanligare är emellertid, att utländska domars giltighet och exigibilitet göres beroende av ömsesidighet, vilken enligt vissa lagar skall vara traktatmässigt fastslagen, men enligt andra endast behöver faktiskt föreligga. I båda fallen göras vissa förbehåll, stundom tämligen vittgående.

I åtskilliga länder är läget så till vida oklart, som man visserligen tillerkänner utländsk dom en viss betydelse men förbehåller domstolar eller andra myndigheter i inlandet en tämligen obestämd rätt att ur såväl processuell som materiell synpunkt i varje särskilt fall pröva, huruvida en främmande dom skall tillämpas.

Slutligen finnas stater, som i princip helt vägra att godtaga främmande dom eller skänka den erkännande endast för begränsade områden av rätten.

I åtskilliga fall hava stater, hörande till någon av förenämnda fyra grupper, genom tvåsidiga traktater inbördes utfäst sig till verkställighet, under förutsättningar som angivas i traktaterna.

För vissa speciella rättsförhållanden har man även lyckats åstadkomma kollektiva överenskommelser om erkännande och exigibilitet. Däremot hava gjorda försök att mellan kulturstaterna i det hela eller en mera omfattande grupp bland dem uppnå avtal om mer allmän giltighet och verkställighet av civildomar hittills icke krönts med framgång.

De *nordiska* ländernas ställning till spörsmålet om främmande domar är långt ifrån enhetlig.

Längst i riktning mot erkännande av utländska domar går *Danmark*. Enligt den danska processlagstiftningen (Lov om Rettens Pleie § 479) kan »exekutionskraft» — möjlighet av verkställighet utan rättegång vid dansk domstol — ej utan vidare tilläggas dom som meddelats av utländsk domstol; men i traktatväg kan, under förutsättning av ömsesidighet, sådan exekutiv verkan

förklaras tillkomma en främmande dom. Bortsett härifrån förekommer ej i dansk lag någon uttrycklig bestämmelse i ämnet; men enligt teori och fast rättspraxis gäller, att en dom från främmande civiliserad stat utan prövning av dess innehåll lägges till grund för avgörande, när det i domen avgjorda rättsförhållandet blir i rättegång mellan samma parter underkastat inhemsk domstols avgörande. Denna senare domstol kritiserar då i det hela icke domens materiella riktighet eller dess processuella förutsättningar. Ett åsidosättande av domen kan ifrågakomma endast om antingen den främmande statens domstolar prövas över huvud ej hava ägt kompetens att upptaga saken, vilket bedömes efter den danska rättens principer, eller ock hänsyn, som från denna rätts synpunkt måste anses ofrånkomliga, blivit åsidosatta. I detta senare hänseende kräves dock mycket för att domen skall underkännas, såsom att svaranden ej blivit instämd, eller att domen går ut på något som anses strida mot goda seder, exempelvis framtvingande av samliv mellan makar.

Norge hör till de stater, vilkas lagstiftning såsom villkor för utländska domars erkännande och exekverande kräver traktatsmässig ömsesidighet. Såsom undantagna från denna princip betraktas endast domar i mål, som enligt parternas överenskommelse skolat avgöras av utländsk domstol, ävensom domar av natur att skapa ett rättsfaktum (såsom t. ex. skilsmässodomar) och detta under förhållanden då enligt i Norge gällande internationellt privaträttsliga grundsatser avgörandet icke tillkommer norsk domstol.

I fråga om möjligheten att träffa traktatsmässig överenskommelse om utländska domars erkännande och verkställighet innebär den norska lagen åtskilliga förbehåll, avseende i främsta rummet den utländska domstolens kompetens och stämningens delgivande, varförutom den utländska domen ej får strida mot ärbarhet eller mot tvingande norsk lag. I fråga om förfarandet för erhållande av verkställighet i Norge gör lagen därjämte det förbehåll, att avgörandet skall förläggas till domstol.

I *Finland* och *Sverige* innehåller lagen lika litet som i Danmark någon bestämmelse om giltighet och verkställighet av utländska domar i allmänhet. I motsats till vad fallet är i sistnämnda land hava emellertid såväl finsk som svensk teori och praxis intagit den ståndpunkt, att en främmande dom i allmänhet ej äger bindande verkan. Den kan varken av exekutionsmyndighet eller domstol förklaras exigibel och får ej heller eljest åberopas såsom ägande materiell rättskraft.

Något hinder att med främmande stat träffa avtal om tillämpande av utländsk dom och på grund av dylikt avtal fritt lagstifta i hithörande ämnen föreligger emellertid naturligtvis icke i Finland och Sverige.

I själva verket hava i fråga om vissa särskilda rättsförhållanden avtal och lagbestämmelser av antydd art kommit till stånd i alla de fem nordiska länderna.[1]

Vad beträffar Sverige må erinras om de åren 1896 och 1905 i Haag ingångna

[1] Även utan avtal gäller hos oss enligt lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap 3 kap. 5 och 6 §§, 4 kap. 5 § samt 5 kap. 6 § att vissa av utländsk domstol meddelade beslut om äktenskapsskillnad, hemskillnad och förmynderskap skola här i riket gälla.

konventionerna om vissa civilprocessuella ämnen och den på grund av nämnda konventioner utfärdade lagen den 6 mars 1899 med ändringar den 23 april 1909 och den 1 april 1927, på grund av vilka bestämmelser Konungen i fråga om ett stort antal främmande stater, däribland Danmark, Finland, Island och Norge, förordnat att lagakraftvunnet beslut, varigenom domstol i någon av dessa stater förpliktat kärande eller mellankommande part att gälda rättegångskostnad, skall gå i verkställighet såsom lagakraftägande dom av svensk domstol.

Ett annat vårt land berörande fall av traktatmässig utfästelse att verkställa utländsk dom föreligger i de år 1924 i Bern ingångna internationella konventionerna angående godsbefordring å järnväg samt angående befordring å järnväg av resande och resgods, vilka konventioner jämväl biträtts av Danmark, Finland och Norge. Jämlikt den i anledning av nämnda konventioner utfärdade lagen den 22 december 1927 skall under vissa förutsättningar beslut av utländsk domstol, varigenom betalningsskyldighet eller annan i konventionen avsedd förpliktelse blivit någon ålagd, på ansökan stadfästas av Svea hovrätt och därefter gå i verkställighet.

Enligt den år 1919 mellan Sverige och Norge ingångna konventionen om flyttlapparnas rätt till renbetning och den i anledning av konventionen utfärdade lagen den 20 juni 1919 skola i vissa fall norska domar rörande lappar befordras till verkställighet i Sverige.

Omnämnas må vidare i detta sammanhang de i februari 1931 undertecknade konventionerna mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om indrivning av underhållsbidrag och angående internationellt privaträttsliga spörsmål i fråga om äktenskap, adoption och förmynderskap, vilka konventioner sedermera godkänts av den svenska riksdagen. Dessa konventioner, som äro underkastade förbehåll om ratifikation från de särskilda staterna, medföra förpliktelse för varje signatärstat att till verkställighet befordra annan signatärstats myndigheters beslut om underhållsbidrag och erkänna dylika myndigheters beslut rörande äktenskap, adoption och förmynderskap.

Här må även erinras om den under år 1929 undertecknade konventionen mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten, vilken konvention blivit godkänd av svenska riksdagen men, i anseende till ännu felande godkännande av norska stortinget, hittills icke kunnat ratificeras. Enligt bestämmelser i denna konvention skall lagakraftägande dom eller utlåtande, som i endera landet meddelats i fråga om anläggning eller annan åtgärd i något för de båda rikena gemensamt vattendrag eller samfärdsel eller flottning i sådant vattendrag, under vissa förutsättningar omedelbart verkställas i det andra riket.

Medan de nu omnämnda konventionerna avse endast vissa begränsade arter av rättsförhållanden, gäller mellan två av de nordiska staterna — Sverige och Danmark — en överenskommelse av långt mera allmän räckvidd, nämligen konventionen den 25 april 1861 angående ömsesidig verkställighet av domar och utslag meddelade i Sverige eller Danmark (i Danmark vanligen kallad

»Mellemrigsloven»), vilken överenskommelse föranlett utfärdande av förordningen den 16 juni 1861 om verkställighet i Sverige av domar och utslag, meddelade av domstol i Konungariket Danmark. Enligt sistnämnda konvention kunna danska domar och utslag, som angå annat än straff, samt vissa andra i Danmark träffade avgöranden här i landet bringas till omedelbar verkställighet genom utmätning; och å svenska domstolars och överexekutorers lagakraftvunna utslag eller beslut skall, såvitt de gå ut på annat än straff, verkställighet, likaledes utan föregående judiciell procedur, i Danmark meddelas genom »exekution i gods».

Sedan åtskillig tid har fråga varit å bane, huruvida icke mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige lämpligen kunde ingås en samfälld överenskommelse om verkställighet av civila domar. Särskilt kan spörsmålet härom sägas hava stått på dagordningen alltsedan det var föremål för överläggning å det år 1919 i Stockholm hållna nordiska juristmötet.

I själva verket synas starka skäl tala för åvägabringande av en dylik överensstämmelse.

Mellan de nordiska länderna råder av gammalt en utpräglad kulturgemenskap. Vad särskilt angår rättslivets område har denna gemenskap i senare tid mer och mer utvecklats genom ett lagstiftningsarbete, som inom viktiga grenar av rätten — ej minst förmögenhetsrätten — lett till identiska eller sins emellan nära överensstämmande rättsregler. Det samfällda förberedande arbetet på utformandet av dessa gemensamma rättssatser har ock lagt i dagen en vittgående gemenskap i allmän rättsåskådning, en gemenskap som även annorledes kunnat konstateras, bland annat vid de regelbundet återkommande nordiska juristmötena. Även i fråga om samfärdsel och ekonomiskt utbyte äro de nordiska staterna sinsemellan nära sammanslutna. I stor utsträckning inträffar därför, att domstolar i den ena eller andra av dessa stater få till uppgift att meddela domar, som skulle kunna föranleda verkställighet i någon av de övriga. Rättsskipningen inom vart och ett av de nordiska länderna synes ock inom de övriga åtnjuta det berättigade förtroende, som är av nöden för ömsesidigt erkännande av domar. Till de omständigheter, som sålunda häntyda på lämpligheten av en överenskommelse rörande dylikt erkännande, kan läggas den erfarenhet, som står att hämta från tillämpningen av den förenämnda dansk-svenska konventionen av år 1861. Enstämmighet synes nämligen råda om att denna konvention — som bereder en vinnande part i endera riket möjlighet att med ett minimum av besvär och kostnad komma till sin rätt även i grannstat — varit till båtnad för båda länderna. Att den skulle hava lett till något slags rättskränkning för tappande part har, såvitt känt är, aldrig försports; och ej heller har intill senare tid från något håll gjorts gällande, att den eljest skulle hava i tillämpningen medfört svårigheter eller olägenheter.

I och med genomförandet av den nya danska processlagstiftningen hava emellertid onekligen framträtt vissa förhållanden som påkalla revision av den träf-

fade överenskommelsen. Några av dess bestämmelser stå nämligen ej i överensstämmelse med nämnda lagstiftning.

Sålunda gäller enligt artikel 6 i konventionens svenska text (§ 6 i förordningen den 6 juni 1861) att dansk dom, varigenom någon förpliktas till penningbetalning, ej må, sedan ett år och sex veckor förflutit från domens meddelande verkställas, med mindre domen blivit genom nytt beslut åter försatt i kraft. Denna regel, som bygger på äldre dansk lagstiftning, har efter den nya rättegångslagens genomförande förlorat all betydelse och kan så till vida vålla svårigheter, som beslut om en doms återförsättande i kraft numera ej kan meddelas. Även de i art. 3 (§ 3) av konventionens svenska text och 1861 års förordning givna bestämmelser om vissa från delgivning av dom löpande frister, före vilkas utgång domen ej må verkställas i Sverige, äro numera, med hänsyn till den nya rättegångslagen, helt föråldrade.

Det är det sålunda framträdande behovet av en omarbetning av 1861 års konvention som närmast givit upphov till de nu slutförda förhandlingarna. Utgående från angelägenheten av en dylik omarbetning av den svensk-danska överenskommelsen, har nämligen danska regeringen funnit tillfället vara lämpligt att till de övriga nordiska regeringarna rikta en hänvändelse om förhandlingar rörande en samfälld överenskommelse. Det är resultatet av dessa förhandlingar som nu föreligger i form av ett utav samtliga delegerade från de fem staterna biträtt förslag till konvention mellan dessa stater om erkännande och verkställighet av domar.

Ur vägen är måhända ej att i detta sammanhang betona, hurusom ett förslag till internationell överenskommelse — särskilt när denna skall gälla ett flertal stater — näppeligen kan på alla punkter motsvara vad som i den ena eller andra staten kan finnas önskvärt. Även när, såsom i förevarande fall, den allmänna åskådningen är gemensam och någon verklig intressemotsats ej är för handen, kan det inträffa att, av hänsyn till speciella förhållanden i en eller flera av de vid förhandlingarna företrädda staterna, någon eftergift från de andras sida befinnes vara nödig för uppnående av ett positivt resultat. Att det föreliggande förslaget skulle av sådan anledning möta avsevärda betänkligheter från svensk sida lärer emellertid näppeligen vara att förvänta.

Efter dessa allmänna erinringar skola i det följande de särskilda artiklarna i förslaget något närmare motiveras och belysas.

Artikel 1.

Enligt denna artikel äro under konventionen ej inbegripna andra domar än de som givas i tvistemål (»borgerlige sager») eller som i brottmål (»straffesager») meddelas angående skadestånd (»erstatning eller opreisning for skadegörende handlinger»). Under uttrycket dom falla i detta sammanhang ej andra avgöranden än de som av domstol meddelas i huvudsaken. Emellertid framgår av artikel 2, att även vissa andra judiciella avgöranden, bland annat domstols beslut angående rättegångskostnad i tvistemål, kunna bliva föremål för erkännande och verkställighet.

Huruvida ett mål är att hänföra under konventionen kommer sålunda att bero, icke av tvistefrågans beskaffenhet, utan av de processuella former, under vilka målet handlagts. Att uppdraga gränsen efter den avdömda frågans sakliga innebörd har befunnits leda till alltför vidlyftiga eller alltför obestämda regler. Så till vida har emellertid en materiell avgränsning av konventionens tillämpningsområde blivit nödig, som genom föreskrifterna i art. 11 från detta område måst undantagas åtskilliga frågor, som i de kontraherande staterna eller någon av dem handläggas under civilprocessuella former. I detta avseende må redan i förevarande sammanhang särskilt framhållas, hurusom i Danmark och Island vissa s. k. privata straffsaker (mål om ansvar på grund av målsägaretalan) handläggas såsom tvistemål men likväl, såsom hänförliga till de i art. 11 första stycket 3. omförmälda frågor av »offentligrättslig art», falla utanför konventionen.

Av frågor som kunna avgöras i brottmålsprocess falla under konventionen allenast de som gälla skadestånd — ett uttryck, som täcker båda de i danskt och norskt lagspråk brukliga termerna »erstatning» och »opreisning». Att i en brottmålsprocess kunna komma under bedömande även andra förmögenhetsrättsliga krav — såsom t. ex. utgivande av individuellt bestämt gods — är ej uteslutet, men dylika fall hava ansetts vara alltför sällsynta för att behöva uppmärksammas i konventionen.

Inom konventionens tillämpningsområde falla även domar, som meddelas av specialdomstolar. Hit äro alltså att hänföra krigsrätts avgöranden i skadeståndsfrågor samt domar av ägodelningsrätter och vattendomstolar, i den mån dylika domar ej på grund av art. 11 falla utanför konventionen. Likaledes äro att hit hänföra avgöranden av de norska s. k. forliksråden, vilka äro utrustade med domsrätt, något som också, ehuru i mindre utsträckning gäller om isländska forligskommissioner. Domar av den svenska arbetsdomstolen och motsvarande organ i andra konventionsstater hava emellertid ansetts vara av den särskilda natur, att de ej böra inbegripas under konventionen. Vidare hava, genom det i artikelns text gjorda förbehållet att dom skall vara meddelad i en av de fördragsslutande staterna, från konventionens tillämpningsområde uteslutits avgöranden av konsulardomare och konsularrätt. Vad 1861 års konvention innehåller om verkställighet å de svenska rikskollegiernas avgöranden och om uttagande av lösen och stämpel å svenska myndigheters expeditioner saknar likaledes motsvarighet i förslaget.

Den svensk-danska konventionen avser, såsom redan antytts, endast *verkställighet* av domar och berör följaktligen allenast domar som innebära förpliktande att fullgöra en prestation. Av ej ringa vikt är emellertid att även andra domar — de som innefatta ogillande av ett anspråk eller utlåtande rörande en fastställelsetalan — vinna erkännande utanför domslandet, varförutan en dylik dom löper risk att upprivas genom en senare rättegång eller lämnas utan beaktande vid bedömande av ett rättsläge, som härledes ur det genom domen prövade rättsförhållandet. Någon som helst anledning att i en konvention sådan som den nu ifrågasatta skilja mellan de positivt förpliktande domarna och de övriga synes ej heller föreligga. Förslaget fastslår där-

för i avseende å den ena såväl som den andra gruppen principen om internationell giltighet, varefter i art. 4 stadgas rätt för vinnande part att, när domen innefattar ett avgörande som kan medföra verkställighet, kräva dess exekverande i den ena eller andra av de till konventionen anslutna främmande staterna.

För den internationella giltighet, som enligt förslaget skall tillerkännas en dom, förutsättes enligt art. 1, att domen är lagakraftvunnen (»retskraftig»), med andra ord att den ej kan angripas med något av de ordinära rättsmedlen. Att den kan verkställas i hemlandet — något som, vad särskilt angår svenska domar, i stor utsträckning ifrågakommer redan före klagotidens utgång — är alltså icke nog. Med hänsyn till de svårigheter, som skulle vara förknippade med återgång av en i utlandet verkställd exekution, synes en dylik förtida verkställighet icke härvid vara att tillråda.

Vad beträffar av domstol här i landet meddelade tredskodomar, torde det av enahanda skäl ej böra ifrågasättas att de skulle i utlandet gälla och verkställas förr än tiden för återvinning gått till ända. Då enligt gängse språkbruk, vilket synes vinna stöd i avfattningen av 49 § utsökningslagen, en dylik tredskodom ej torde kunna anses lagakraftvunnen förr än efter utgången av nämnda tid, skulle det tilläventyrs kunna anses överflödigt att, såsom i förslaget skett, uttryckligen fastslå att laga kraft först då åkommer domen, men till undvikande av varje missförstånd vid konventionens tillämpning har det ansetts lämpligt att i den föreslagna texten giva ett otvetydigt uttryck åt den åsyftade principen.

Konventionen löser ej uttryckligen frågan, huruvida den omständigheten, att talan är behörigen väckt i en av staterna, medför rätt att göra invändning om litispendens i de övriga. Sådan invändning lärer emellertid böra vinna beaktande, om domen i målet skall äga rättskraft enligt denna artikel.

Artikel 2.

Med domar likställas i förevarande artikel utslag varigenom överexekutor i Sverige eller Finland ålagt någon betalningsskyldighet, alltså lagsökningsutslag. Härutinnan överensstämmer förslaget med 1861 års konvention och konventionen om indrivning av underhållsbidrag. I betraktande av lagsökningsprocedurens stora praktiska betydelse är det i själva verket av synnerlig vikt att dylika utslag erhålla giltighet även i de andra länderna; och med hänsyn till procedurens rent rättsliga natur har man från dessa länders sida ej funnit betänklighet föreligga mot en dylik anordning, vilken ej heller i förhållandet mellan Sverige och Danmark lämnat rum för anmärkningar. Andra av överexekutor meddelade beslut — såsom angående handräckning för fordrans utfående eller sådan handräckning, som avses i 8 kapitlet utsökningslagen — falla däremot utanför den föreslagna konventionen.

Utslag i lagsökningsmål skall enligt konventionen anses såsom lagakraftvunnet, så snart tiden för besvärs anförande gått till ända. Det rättsmedel, som under namn av återvinning står en part öppet gentemot dylikt utslag, har visat sig vara av ytterst ringa praktisk betydelse och därför av den svenska lagstiftaren

ansetts kunna helt lämnas ur räkningen när det gäller utslagets exigibilitet inom landet. Någon anledning att i fråga om verkställighet i utlandet intaga annan ståndpunkt har ej funnits vara för handen.

Med dom i tvistemål likställes vidare förlikning som avslutats inför förlikningskommission eller domstol. I vad angår Danmark överensstämmer förslaget härutinnan med 1861 års konvention. Å danskt såväl som isländskt och norskt håll lägges stor vikt på att nämnda, under offentlig kontroll tillkomna förlikningar, vilka lära förekomma i stor omfattning, vinna erkännande även utanför hemlandet; och från svensk sida har man desto mindre haft anledning att motsätta sig detta krav, som någon olägenhet ej synes hava försports av den nuvarande bestämmelsen. I Sverige och Finland gäller enligt 20 kapitlet 2 § rättegångsbalken att en vid domstol tillkommen förlikning skall stadfästas genom »dombrev» och något hinder att låta dylika förlikningar bliva föremål för erkännande över hela Norden har under sådana förhållanden uppenbarligen ej förefunnits.

Såsom redan nämnts avser artikel 1 ej judiciella avgöranden i annat än som rör den huvudsak, varom i ett mål är fråga. Utanför tillämpningsområdet för sagda artikel faller alltså ett i en dom meddelat beslut angående ersättning för rättegångskostnad eller ersättning till vittne eller sakkunnig och naturligtvis även beslut, som i dylik fråga meddelats under pågående rättegång. Det låter emellertid tänka sig att det, antingen för en part eller någon, som i rättegången framträtt såsom vittne eller sakkunnig, kan bliva av vikt att utom domslandets gränser vinna erkännande och verkställighet av dylikt beslut. Enighet har också uppnåtts om upptagande i förevarande artikel av en bestämmelse, som i vad angår tvistemål tillgodoser nämnda intressen, varemot olika meningar visat sig råda i fråga om lämpligheten av en häremot svarande bestämmelse rörande brottmål.

Andra under rättegång meddelade beslut än de nu nämnda — exempelvis beslut om handlings utlämnande eller parts inställande inför domstolen — falla ej under den föreslagna konventionen.

Artikel 3.

En omständighet, som ofta stått i vägen för avslutande av överenskommelser om ömsesidigt erkännande av domar, ligger i de olikheter, som de särskilda lagarna förete i fråga om domstols behörighet. Det är förklarligt, om en stat hyser betänklighet mot att tillämpa domar i tvister, som enligt denna stats processuella grundsatser bort vara förbehållna statens egna domstolar eller i varje fall ej bort avdömas i det främmande land, varom fråga är. Sådana fall ligga desto närmare till hands, som i många länder lagstiftningen visserligen tillägger landets domstolar en särskilt omfattande behörighet när det gäller utlänningar, men i fråga om landets egna innebyggare utgår från att någon därvarande domstol — vanligen svarandens personliga forum — är den enda rimliga.

Dessa betänkligheter förlora visserligen en del av sin vikt, när — såsom mellan de nordiska länderna är fallet — en vittgående materiell rättsgemenskap

är för handen och ömsesidigt förtroende för rättsskipningen förefinnes, vadan det kan presumeras att en tvist blir bedömd på samma sätt vare sig dom fälles i det ena eller andra landet. Men kvar står i allt fall det stötande i att medborgare i en viss stat kan nödgas att, för undvikande av verkställighet å en främmande dom, inställa sig eller låta sig företrädas vid utländsk domstol i en tvist, som enligt lagstiftningen i hans eget land bort handläggas i hans hemort eller eljest inom landet.

En utväg att förebygga ett dylikt missförhållande är att, i samband med avslutande av överenskommelse om erkännande av domar, träffa avtal om sådana, för konventionsstaternas innebyggare särskilt gällande forumregler som kunna vara ägnade att utesluta möjligheten att i fall sådana som de nyss antydda draga tvist inför främmande forum. Denna utväg har i viss mån tagits i bruk i den svensk-danska konventionens art. 9 (§ 9 i den svenska förordningen).

En enklare och ändamålsenligare lösning av problemet står emellertid att vinna på en annan väg, nämligen den, att från regeln om erkännande av meddelade domar ej göres annat undantag än beträffande domar mot utebliven svarande. Ur svarandens synpunkt torde någon befogad anmärkning knappast kunna framställas mot att undantaget begränsas till sådana domar. En svarande, som ansett sig kunna och böra bevaka sin talan i en vid domstol i främmande land anhängiggjord tvist, kan ej beklaga sig över att hava dragits inför ett för honom otjänligt forum och bör alltså, likaväl som en inom nämnda land bosatt person, vara underkastad domens tillämpande i de övriga konventionsstaterna.

Snarare kunde mot nämnda begränsning av konventionens tillämplighetsområde invändas, att begränsningen går onödigt långt och alltför starkt reducerar värdet av den ifrågasatta konventionen. Detta är dock knappast förhållandet. Väl förekomma fall, där det är fullt rimligt att en stat tillägger sig jurisdiktion över personer som hava hemvist i annan stat, och följaktligen även rimligt att — såframt övriga förutsättningar för domars ömsesidiga erkännande äro för handen — en under dylika förhållanden meddelad dom får, oberoende av svarandens inställelse till svaromål, gälla även i hans hemland. Exempelvis kan det synas vara i sin ordning, att när, såsom förutsättes i art. 9 av 1861 års konvention, en person från endera konventionsstaten någon viss, ej alltför kort tid uppehåller sig i den andra, den som mot honom har rättsanspråk, kan å uppehållsorten få till stånd en dom, som gäller även i det andra landet. Men hithörande fall äro helt visst ej av tillräckligt stor praktisk betydelse att kunna uppväga fördelen av att i en mellan ett flertal stater ingången konvention, sådan som den nu ifrågasatta, kunna lämna alla konventionsstaternas forumregler orubbade.

Förslaget intar alltså i huvudsak den ståndpunkten, att dom som givits trots svarandens utevaro ej är gällande, med mindre svaranden har hemvist i det land där domen gavs.

Då det gällt att närmare utforma denna regel hava svårigheter mött med hänsyn till vissa olikheter mellan dansk, isländsk och norsk rätt, å ena, samt finsk och svensk rätt, å andra sidan. I förstnämnda tre rättssystem kan »uteblivelsesdom» meddelas också mot en svarande som uteblir vid ett rättegångs-

tillfälle vartill målet uppskjutits, och detta även om svaranden förut iakttagit inställelse. Enligt finsk och svensk rätt åter föreligger ej en tredskodom i egentlig mening, med mindre domen givits vid första rättegångstillfället. Tydligt är emellertid, att de skäl som medfört undantaget i förevarande artikel från principen om domars erkännande, föreligger också i de fall, när den vid första rättegångstillfället uteblivne svaranden ej heller inställer sig vid det rättegångstillfälle vartill målet uppskjutits, samt käromålet därefter bifalles på grund av den utredning som förebragts av käranden. Vid konventionstextens avfattning har hänsyn tagits till nu angivna olikhet i fråga om kontumacieförfarandet. Det i texten beträffande finska och svenska domar valda uttrycket inbegriper även utslag i lagsökningsmål, vari den lagsökte uteblivit med förklaring.

Har, sedan käromålet i svarandens utevaro ogillats, käranden efter klagan till högre rätt vunnit bifall till sin klagan, synes, därest svaranden uteblivit jämväl i den högre instansen, samma villkor för erkännande av tredskodom och därmed jämställd dom böra uppställas som när domen givits i första instans. En bestämmelse härom har upptagits i sista stycket av denna artikel.

Med sådan personlig bosättning i ett land, som skall medföra att en mot utebliven svarande given dom blir gällande även utanför domslandet, likställer förslaget utövande av rörelse under anmäld firma samt, när det gäller bolag eller andra av styrelse företrädda rättssubjekt, styrelsens förläggningsort, varförutom i sådana särskilda fall, där enligt lag en utomlands boende person eller ett utländskt bolag — exempelvis patenthavare eller försäkringsbolag — skall hava ett fast ombud inom en stat, detta ombuds instämmande är tillfyllest för att dom skall, oberoende av huvudmannens inställelse i målet, gälla i samtliga konventionsstater.

I två särskilda fall har man trott sig kunna helt frångå kvavet att utebliven svarande skall hava domicil i det land där domen fälles.

Har en svarande, som är bosatt i annat land, på förhand godtagit den domstol, där domen sedermera givits, har han ansetts icke rimligen böra få genom uteblivande i rättegången beröva domen det internationella erkännande, som eljest tillkommer densamma.

Därjämte har, för den händelse att en skadebringande handling äger rum i en av konventionsstaterna och den, som begått handlingen eller är ansvarig för densamma, under vistelse därstädes personligen får del av stämningen, den omständigheten att han uteblivit från domstolen ansetts ej böra utgöra hinder för domens erkännande i de övriga staterna. Bestämmelsen har funnits särskilt påkallad av hänsyn till det numera ej alltför sällsynta fallet, att i ett land skada åstadkommes under trafik med utländskt motorfordon.

Artiklarna 4—9.

När i art. 1—3 fastslagits, att där åsyftade, i en av konventionsstaterna tillkomna avgöranden skola, under vissa förbehåll, vara gällande i de övriga staterna, är därmed i princip redan angivet, att sådant avgörande, i den mån det innebär förpliktande att fullgöra en prestation, kan läggas till grund för dom

eller beslut om dess tillämpande utanför den stat där det kommit till stånd. Närmare regler äro emellertid härvidlag av nöden, och dessa hava upptagits i förevarande artiklar.

Såsom villkor för att dom eller annat beslut skall kunna bringas till verkställighet utanför den stat, där beslutet givits, måste uppenbarligen krävas, icke blott att det, såsom redan i art. 1 förutsättes, äger laga kraft, utan även att det är exigibelt i själva domslandet. I vårt land likasom i Finland är detta alltid fallet med lagakraftvunnet beslut; men i Danmark, Island och Norge råder så till vida ett annat förhållande, som enligt där gällande lagstiftning en part, som fått sig något ålagt, i allmänhet äger att för fullgörandet ånjuta en frist, före vars utgång verkställighet ej kan ifrågakomma i domslandet och alltså ej heller bör meddelas i annan konventionsstat. Denna begränsning i exigibiliteten finnes angiven i den föreslagna art. 4.

Beträffande förlikning, som ingåtts inför förlikningskommission eller domstol, har under förhandlingarnas gång framhållits, hurusom med hänsyn till de på visst håll gällande processregler en bestämmelse om exigibilitet i hemlandet även härvidlag vore av nöden.

Den gällande svensk-danska konventionen innebär, likasom 1931 års nordiska konvention angående indrivning av underhållsbidrag, att någon särskild procedur för utverkande av verkställighetsbeslut (exekvatur) ej ifrågakommer. Härutinnan skiljer sig, såvitt känt är, denna konvention från alla utanför de nordiska staterna i ämnet ingångna överenskommelser, vilka nämligen städse synas förutsätta möjligheten av att verkställighetsbeslut göres beroende av ett förutgående kontradiktoriskt förfarande. En sådan anordning är helt visst naturlig, när det gäller stater med sinsemellan mera avvikande rättsprinciper, men den är uppenbarligen ock ägnad att i många fall bereda en tredskande part tillfälle till sakens förhalande genom mer eller mindre obefogade invändningar. I betraktande härav och då den mellan Sverige och Danmark tillämpade ordningen icke synes hava medfört några som helst olägenheter, men däremot varit ägnad att bespara vinnande parter besvär, kostnad och tidsutdräkt, har man under förhandlingarnas gång från såväl svenskt som danskt håll livligt avstyrkt en ordning, enligt vilken verkställighetsbeslut ej skulle kunna meddelas utan föregående kontradiktorisk förhandling; och med hänsyn till de i sistnämnda länder vunna erfarenheterna har man från de andra ländernas sida ej ansett nödigt att uppställa krav på en dylik procedur. Förslaget innebär alltså, att sedan beslutet av den vinnande parten blivit, med begäran om verkställighet, överlämnat till den myndighet, som har att förordna om verkställigheten, myndigheten i regel träffar sitt avgörande utan motpartens hörande. Endast när särskilda anledningar föreligga — såsom när en dom är oklar eller uttalande från den tappandes sida om ett eller annat faktiskt förhållande är önskvärt — skall enligt den föreslagna art. 8 ansökningen delgivas honom.

Däremot har man å svensk sida icke trott sig kunna ifrågasätta bibehållande av den enligt 1861 och 1931 års konventioner gällande ordningen, i vad denna innebär, att utmätningsman — alltså en underordnad befattningshavare, som ej behöver äga rättslig utbildning — skall självständigt besluta i fråga om verk-

ställighet, utan funnit prövningen lämpligen böra uppdragas åt överexekutor. En dylik anordning betingas i viss mån redan därav, att den föreslagna konventionen icke, såsom de tidigare ingångna, är begränsad till domar, som skola verkställas genom utmätning, utan avser även domar, som, med tillämpning av de enligt 37 och 38 §§ utsökningslagen gällande grundsatser, icke skulle kunna, om de meddelats av svensk domstol, omedelbart verkställas av utmätningsman. Härtill kommer, att den prövning, som skall åligga exekutor, i vissa fall — såsom när det gäller att bedöma, huruvida en dom rör ett ämne, som faller under konventionens tillämplighetsområde eller ett sådant som på grund av de föreslagna bestämmelserna i art. 10 och 11 är undantaget — förutsätter en rättskunskap och omdömesförmåga, som icke alltid torde kunna påräknas hos en tjänsteman i utmätningsmans ställning.

Även i Finland skall enligt förslaget prövningen ankomma på överexekutor. I Danmark och Island skall den tillhöra fogden — en judiciell befattningshavare — och i Norge underrätten, vilken i sin befattning med exekution benämnes »namsrett».

Vid ansökan om verkställighet bör fogas — förutom själva den handling, varå verkställighet sökes, eller styrkt avskrift därav — bevis, som utmärker avgörandets exigibilitet i hemlandet och, när det gäller dom eller annat beslut, att de i art. 1 eller 2 angivna förutsättningarna äro för handen. Där fråga är om dom som avses i art. 3, måste genom behörigt bevis även styrkas förhandenvaron av sådan förutsättning för doms erkännande, som där angives, d. v. s. *att* svaranden, på sätt i sistnämnda artikel sägs, är knuten till domslandet, *eller att* domstolen på grund av prorogation varit behörig, *eller ock* att, om domen angår skadestånd för brott som begåtts i domslandet, svaranden där personligen mottagit kallelse till svaromål. De föreskrifter, som i nämnda hänseenden upptagits i art. 6, torde ej tarva närmare motivering.

Utfärdandet av erforderliga bevis lärer — på sätt skett i 1861 och 1931 års konventioner — böra förbehållas vissa i konventionen angivna myndigheter. Enligt den föreslagna art. 7 skall denna ämbetsåtgärd tillkomma i Sverige länsstyrelse (överståthållareämbetet eller någon Konungens befallningshavande) och i de övriga staterna justitieministeriet (justisdepartementet).

Översättning av handling, som ingives i verkställighetsärende, torde, i överensstämmelse med vad i andra jämförliga fall gäller, icke böra ifrågakomma när handlingen är avfattad på svenska, danska eller norska. Är den utfärdad på finska eller isländska, måste, på sätt i art. 6 angives, styrkt översättning bifogas.

Beträffande sättet för verkställighet kan det uppenbarligen icke ifrågasättas, att något land skulle tillämpa andra regler, än som gälla i fråga om avgöranden av landets domstolar, alltså, vad Sverige angår, de i utsökningslagen givna bestämmelserna om verkställighet av svensk dom. Uttryckligt uttalande härom har ej funnits erforderligt i 1861 års konvention, vilken ej avser andra domar än sådana som kunna verkställas genom utmätning. I nu föreliggande förslag (art. 9) har däremot, likasom i 1931 års konvention, stadgande i ämnet ansetts böra inflyta, och har därvid uttryckligen angivits, att därest beslutet

eller förlikningen skulle innehålla någon bestämmelse om tvångsmedel, en dylik bestämmelse ej vinner tillämpning.

Artikel 10.

I denna artikel regleras förhållandet till de konventioner om domars erkännande, som redan äro ingångna mellan de nordiska staterna eller vissa av dem. Dessa konventioner hava, med ett undantag som längre fram skall närmare beröras, ansetts böra lämnas helt orubbade av den nya överenskommelsen.

Två av dessa äldre konventioner hava blivit uttryckligen omnämnda i förevarande artikel.

Så är fallet med den förut berörda konventionen den 6 februari 1931 innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap. Enligt art. 22 i sagda konvention skall lagakraftvunnen dom eller administrativ myndighets beslut, som i en av de fördragsslutande staterna blivit jämlikt någon av vissa angivna artiklar i konventionen meddelad, gälla i de övriga.

Har i någon av de kontraherande staterna meddelats dom i så beskaffat mål som avses i nämnda art. 22, men är domen av en eller annan anledning — exempelvis av den grund att parterna ej äro medborgare i nordisk stat — icke gällande enligt samma artikel, skall nu förevarande konventionsförslag ej heller vara tillämpligt. Å dom i sådana ämnen, som väl avses i den nyssnämnda konventionen men beträffande vilka domens giltighet ej för något fall är reglerad genom art. 22, är däremot förevarande konventionsförslag tillämpligt. Detta gäller sålunda domar meddelade i de i art. 3 av äktenskapskonventionen åsyftade frågor rörande äktenskapets förmögenhetsrättsliga verkningar, och detta vare sig frågan rörer makars inbördes förhållanden eller förhållandet till tredje man, dock med det undantag beträffande äldre äktenskap, som upptagits i andra stycket av förevarande artikel.

I fråga om verkställighet av domar innehåller äktenskapskonventionen icke några bestämmelser, änskönt i åtskilliga fall — såsom när det gäller vårdnaden om barn samt skadestånd och underhåll vid hemskillnad och äktenskapsskillnad — sådan verkställighet kan ifrågakomma. Det föreliggande förslaget åsyftar nu att åt de i äktenskapskonventionen avsedda domar — utom dem som gälla underhållsbidrag, beträffande vilkas verkställighet särskilda bestämmelser äro givna i den förut omnämnda konventionen den 10 februari 1931 — genomföra de i artiklarna 4—9 upptagna verkställighetsbestämmelserna.

Även konventionen den 10 februari 1931 har i förevarande artikel uttryckligen omnämnts såsom fortfarande gällande. Härvid är att märka, hurusom förslaget från sitt tillämpningsområde överhuvud undantager domar och förlikningar om familjerättslig underhållsplikt, änskönt i fråga om vissa fall av dylik plikt — såsom den enligt svensk rätt för barn gällande underhållsförpliktelsen emot föräldrar — icke heller konventionen den 10 februari 1931 äger till-

lämpning. I fråga om dessa lyckligtvis föga betydande fall har enighet ej kunnat uppnås om ömsesidigt erkännande av dom.

Artikel 11.

Såsom redan antytts, har det befunnits nödigt att från konventionens tillämplighetsområde undantaga — förutom de i art. 10 avsedda ämnen, som äro föremål för särskilda konventioner — även åtskilliga andra frågor, som i konventionsstaterna eller vissa av dem behandlas under civilprocessuella former. Dessa undantag äro sammanförda i art. 11.

Ett av undantagen gäller domar eller förlikningar rörande börd. Det har bland annat gjorts gällande, att hithörande ämnen så starkt närmade sig den offentliga rätten, att varje land borde förbehålla sina domstolar möjlighet av självständig, materiell prövning av det i annat land bedömda förhållandet.

Undantag har vidare gjorts i fråga om domar och förlikningar rörande arv eller testamente, boutredning eller skifte efter död man eller ansvarighet för den dödes gäld, gäldenärs försättande i konkurs, inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs, andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet på grund av inträffad konkurs. Förhandlingar äro, som bekant, inledda om särskilda konventioner rörande de internationellt privaträttsliga spörsmål, som gälla arvsbehandling och konkurs, och det har vid sådant förhållande ej ansetts lämpligt att i förevarande konvention reglera några av hithörande ämnen.

Rättstvister om äganderätt eller begränsad rätt till fastighet äro i alla eller de flesta lagar förlagda till domstol i den ort där fastigheten är belägen; och hos oss likasom i många andra länder har domstolen att, utan avseende å parternas ställningstagande, ex officio tillse att denna princip vinner tillämpning. Starka skäl tala i själva verket mot att *forum rei sitae* härvidlag frångås och än mera mot erkännade av en utländsk dom, vilken icke kan säkert påräknas bliva byggd på nödig kännedom om ett främmande lands fastighetslagstiftning eller andra fastighetsväsendet rörande förhållanden i detta land. När fråga är om obligatoriskt åtagande att träffa vissa förfoganden om rätt till fastighet — exempelvis om fullgörande av ett åtagande att utfärda överlåtelsehandling — eller om skadestånd för åsidosättande av dylikt åtagande, torde ur annan synpunkt ömsesidigt erkännande av dom eller förlikning icke böra ifrågakomma. Det vore icke rimligt, vare sig att en stat som frånkänner ett dylikt åtagande varje rättsverkan skulle nödgas medverka till verkställande av en dom, varigenom beträffande en inom denna stat belägen fastighet åtagandets åsidosättande förklaras medföra skadestånd, eller, tvärtom, att en stat, vars lagstiftning betraktar åtagande av denna art såsom bindande, skulle, när i avseende å en fastighet inom denna senare stats område domstol i annat land tillämpat en princip av motsatt innehåll, vara förpliktad att låta domen lända till efterrättelse.

Ytterligare hava domar i frågor av offentligrättslig art ansetts böra falla utanför konventionen. Ett belysande exempel på dylika domar äro, såsom redan nämnts, de avgöranden, som enligt dansk och isländsk lag bliva efter förhand-

ling under civilprocessuella former träffade i »private Straffesager», och vilka alltså, bortsett från nu ifrågavarande undantagsbestämmelse, skulle, såsom givna i tvistemål falla under den i art. 1 upptagna huvudregeln om ömsesidigt erkännande. Ett annat exempel utgöra de i art. 11 särskilt nämnda domarna rörande skatt eller annan avgift till stat eller kommun. Erinras må i detta sammanhang, huru det någon gång kan inträffa, att en i tvistemål meddelad dom innehåller beslut om böter eller straffartad påföljd för part eller annan. Även för dylika fall är det nu berörda förbehållet av betydelse.

Till sist må framhållas, att fall förekomma, då, oberoende av särskilt förbehåll, på grund av en omtvistad rättighets egen natur fastställandet av dess existens eller icke-existens måste anses förbehållet domstol i någon viss stat. Detta gäller exempelvis frågan om giltigheten av ett i viss stat meddelat patent eller rättmätigheten av skedd inskrivning i handelsregister eller annat jämförligt register. En i den staten meddelad dom i sådan sak är tydligen ej prejudicierande för frågan om rättsverkningarna av motsvarande åtgärd i annan stat. Däremot är det icke uteslutet att frågan om verkningarna av ett i viss stat meddelat patent eller verkningarna av där skedd inskrivningsåtgärd blir av betydelse för rättsförhållanden, som skola bedömas i annan stat; sålunda kan frågan om skadestånd för intrång i ett svenskt patent komma under prövning vid domstol i något av grannländerna, och en i sådant mål meddelad dom faller då under konventionen.

Artikel 12.

Såsom i annat sammanhang framhållits, råder mellan de nordiska länderna en vittgående samstämmighet i rättsåskådning, och även ett ömsesidigt förtroende till de särskilda staternas rättsskipning. Emellertid lärer det ej kunna bestridas att i vissa, lyckligtvis ytterst sällsynta fall en dom från något av de nordiska länderna skulle kunna anses stå i sådan strid med rättsordningen i ett annat av dessa länder att i detta senare betänklighet skulle kunna göra sig gällande mot erkännande av domen. Under förhandlingarna har i detta hänseende särskilt erinrats om olika rättsåskådningar i fråga om lagstiftning mot spritmissbruk samt beträffande s. k. differensaffärer. Man har därför sett sig föranlåten att i konventionen upptaga det i denna artikel innefattade förbehållet om rätt att vägra erkännande eller verkställighet av beslut eller förlikning, vars tillämpande skulle vara oförenligt med landets rättsordning.

Artikel 13.

Det i förevarande artikel upptagna förbehållet att konventionen ej skall gälla i fråga om beslut eller förlikningar, som kommit till stånd före dess ikraftträdande, har sin huvudsakliga grund däri, att en parts sätt att förhålla sig i en vid främmande domstol mot honom anhängiggjord rättegång — hans tillväntyns summariska försvar eller hans uteblivande från domstolen — kan hava berott av ett antagande, att domen skulle komma att sakna verkan i hans hemland.

Artikel 14.

Bestämmelserna i denna artikel torde ej påkalla närmare redogörelse. I sammanhang med där berörda frågor om ratifikation och ikraftträdande står spörsmålet om upphävande av den år 1861 träffade överenskommelsen mellan Sverige och Danmark. En bestämmelse härom har ansetts icke böra inflyta i den föreslagna konventionen utan komma till stånd genom särskild noteväxling mellan de båda staternas regeringar. Då enligt art. 13 konventionen ej äger tillämpning å beslut som meddelats eller förlikning som ingåtts före konventionens ikraftträdande, lärer i samband med upphävandet av 1861 års konvention mellan Sverige och Danmark böra avtalas, att konventionen dock fortfarande skall äga tillämpning å beslut som meddelats eller förlikning som ingåtts före konventionens ikraftträdande.

Förslag till lag om erkännande och verkställighet av dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Nu förevarande konventions införlivande med den inre svenska rätten bör enligt de svenska delegerades mening ske genom lag, som stiftas av Konung och riksdag. Så har förfarits bland annat i de fall, som här äro de närmaste förebilderna, nämligen beträffande konventionen den 25 april 1861 mellan Sverige och Danmark angående ömsesidig verkställighet av domar och utslag meddelade i nämnda länder och konventionen den 13 februari 1931 mellan de fem nordiska länderna angående indrivning av underhållsbidrag. När undantagsvis ett annat tillvägagångssätt följts, såsom senast vid införlivandet med svensk lagstiftning av konventionen den 6 februari 1931 mellan sistnämnda länder innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap, berodde detta på särskilda omständigheter, som här ej hava någon motsvarighet.

I överensstämmelse med vad i vårt land i allmänhet tillämpats hava i förevarande lagförslag konventionsbestämmelserna upptagits allenast till den del de äro av betydelse för rättstillämpningen här i Sverige. Beträffande de formella jämkningar, som konventionstexten från nämnda utgångspunkt undergått, torde i allmänhet någon närmare motivering ej krävas. Det skall blott anmärkas, att den hänvisning, som i artikel 10 av konventionen förekommer till artikel 22 i omförmälda konvention innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap m. m., har ansetts böra ersättas med en uppräkning av de särskilda ämnen, som med hänvisningen avses. Såsom en följd därav har jämväl innehållet i artikel 11 av förevarande konvention funnits böra upptagas i 10 § av lagen.

Den föreslagna lagen skall, enligt en därvid fogad övergångsbestämmelse, träda i kraft den dag Konungen bestämmer. Övergångsbestämmelsen innehåller dessutom en föreskrift, att lagen ej är tillämplig å beslut som meddelats eller förlikning som ingåtts före lagens ikraftträdande, vilken bestämmelse motsvarar artikel 13 i konventionen. Det stadgas vidare, att genom lagen upphäves förordningen den 15 juni 1861 om verkställighet i Sverige av domar och utslag, meddelade av domstol i konungariket Danmark, men att nämnda förordning fortfarande skall äga tillämpning å beslut som meddelats eller förlikning som ingåtts före lagens ikraftträdande. I anslutning till artikel 10 sista stycket av konventionen föreskrives slutligen, att genom lagen ej göres ändring i vad eljest är stadgat om giltighet eller verkställighet i vissa fall av utländsk domstols beslut.

Statens offentliga utredningar 1931

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Lagberedningens förslag ang. vissa internationella rättsförhållanden. 3. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om erkännande och verkställighet av domar, m. m. [9]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Utlåtande ang. utförselbevissystemets verkningar m. m. [5]

Politi.

Socialpolitik.

Betänkande med förslag ang. arbetslöshetens motverkande genom beredskapsarbeten. [8]

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Jordbruksutredningens betänkanden. 4. Betänkande ang. åtgärder för fjäderfäskötselns främjande. [6]. 5. Statistisk översikt över det svenska jordbrukets utveckling och läge. [7]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Ny värmeledning samt elektrisk belysningsanordning i Nationalmuseibyggnaden i Stockholm. [8]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Sammandrag av yttranden över 1927 års prästlöneregleringssakkunnigas betänkande rörande nya grunder för lagstiftningen om prästerskapets avlöning och förvaltningen av den därtill anslagna egendomen. [1]

Utredning och förslag rörande läroböcker vid de allmänna läroverken och med dem jämförliga läroanstalter. [2]

Utredning och förslag av frågorna om ytterligare inskränkningar i den nuvarande folkskoleseminarieorganisationen samt om statens övertagande av de utav landstingen och vissa städer upprätthållna småskoleseminarierna m. m. [4]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Stockholm 1931. Kgl. Boktr. P. A. Norstedt & Söner 301543